

Özel Olan Politiktır...

Övül Eski
EMO Ankara Şubesi Kadın Komisyonu Üyesi

19

Özel olan politiktır; nasıl giyindiğim, yaşamda nerede durduğumu da gösterir bazen, ne kadar kazandığımı ya da nerede çalıştığımı da. Yaşamımızı nasıl sürdürmek istediğimizdir bizim siyasetimiz; kararlarımız ve uygulamalarımız da politikalarımız. Daha genele yayılmış politikalar uygulayabilmek için, başkaları adına düşünebilecek hale gelmek için daha çok bilmek gerekir; fiziksel gücünüzle rakibinizi fiziksel kavgalarla yenip iktidarı aldığınız bir sistem yoksa, ya da zaten iktidar kucagina bırakılmış şekilde doğmadıysanız.

Bu kadar erkek bir örgütte kadın olmak kadın olma halini koruyarak mühendis olmak ne demek? Özel olan politikse neredeyse bütün hayatımızı onunla geçirdiğimiz, kimliğimizi oluşturan mesleğimiz siyasetimizin neresinde? Neyse kafamızı çok karıştırmadan dönmek lazım özel olan politiktır söylemine ve politik olan hiçbir zaman diğerinden daha az ya da daha çok politik değildir. Unutmadan sorgulamaya başlamak lazım yol henüz çok uzamamışken.

Kadın ve ötekilik çok tartışılan ve çok konuşulan bir konu ama yalnızca bu konuda duyarlılığı olan bilinç düzeyine ulaşmış insanlar arasında. Diğerleri bunu bazen kapris, bazen yetersiz politik bilinç ya da yalnızca şımarıklık olarak değerlendirebilir. Ne olursa olsun kadınlık ya da toplumsal cinsiyete dair diğer olgular söz konusu olduğunda hangi sistemde yaşadığınızdan bağımsız olarak hâkim tek bir güç var erk-eklik, öyle böyle bir erkeklik değil üstelik bu, olabilecek en kötü kanun türü olan, açıklarını bulmanın neredeyse imkânsız olduğu, evrilmeyen yalnızca devrilebilen sözlü kanunlarla tanımlanmış erkeklik söz konusu olan. İktidarın sahibi olan kendini bu kuşaktan kuşağa aktarılan bilgiyle farklı kurumlarda, farklı yapılarda yeniden yeniden üreten erkeklik iktidar olan ve her iktidar gibi kendi şişirilmiş gücünün baskıyla eziliyor, ezildikçe daha da agresifleşiyor. Bize erkek olmayan, erkek olarak tanımlanmayan diğer bütün ötekilere de öteki olmanın dayanılmaz ağırlığının bilinciyle bütün sistemi alaşağı etmek düşünüyor eğer biraz sorumluluk hissediyorsak.

Kadınlar okumaya başladılar tıpkı erkekler gibi, ama erkeklerden çok çok daha sonra. Okur yazarlığın ötesinde üniversite eğitimi söz ettiğimiz. Yoksa özellikle de aristokratlar ve elitler arasında elbette kadın okur yazar oranı yüksekti. Seçkin evlerin, seçkin çocuklarının eğitimlerinden sorumlu annelerin okuyup yazabilmesi gerekiyordu. Sonra kadınlar yazmaya başladı, Austen, Bronteler, Woolf benim ilk aklıma gelenler. Üniversite düzeyinde eğitim içinse 20. Yüzyılın başlaması gerekti, tabii kadınlara ev içi görevlerini daha iyi yapma, daha iyi bir eş, daha iyi bir anne olmayı akademik bir çerçevede öğreten okulları saymak gerekir mi, emin değilim? Bilim dünyasının kadınları kabulü çok kolay olmadı, Maria Sklodowska daha bilinen haliyle, kocasının soyadıyla tanıdığımız Madam Curie'nin önündeki yol çok kolay değildi.

En temel hakkımız olan eğitimin hâlâ biz "kızlar" için çok kolay ulaşılabilir olmadığını sanırım hepimiz farkındayız. İki kutuplu ataerkil iktidar sisteminin "erkek olmayan" kutbunda olanlar yani iktidarda olmayanlar için bazen oralarda bir yerlerde ilkokulu bile okumak hayaldir. Bazen de çok yakınlarımızda matematik sevmek, fizikten anlamak nedense ayırıştırır kızları, bilgisayardan anlamak, kadına yakıştırılan görevlere yakın olmayacak teknolojileri takip ediyor olmak, ne iktidar yapar ne de hani o toplumsal olarak tanımlanmış "ikinci cinsin sınırlarında" kalabilir tam anlamıyla, kadın çoğu zaman bir kere erkek işine bulaştıysa elinin hamuruyla. Aynı sınavlardan geçmiş, aynı okulları bitirmiş kadınların iş ilânlarında maruz kaldığı ayrımcılık aldığımız eğitime, yönetim erkinin sahiplerinin, patriarkal sistemin, nasıl karşılık verdiğinin en tipik göstergesi değil mi?

Baştan mı başlasak, en özel en kutsal sayılan değerli aşkımızı/aşkılarımızı koysak, daha açıklayıcı olmak için şu meşhur St. Valentine gününü düşünelim en basitiyle başlayarak, ne yapmıştı da bu insan aziz olmuştu. İktidar savaşı veren pagan Roma ile Hristiyanlık arasındaki iktidar savaşında insanların aşklarını yeni dinin, dolayısıyla yeni yaşam algısının ve yeni yaşamsal ritüellerin kurallarıyla kutsayarak siyasi dik bir duruş sergilemişti bütün baskılara rağmen ve mite dönüşmesi kolaydı çünkü kazanan taraftaydı. Aslında mit doğarken politikti ve aradan geçen uzun yüzyıllar sonrasında yine hâkim tüketim politikalarının bir dayatması olarak çıkmıyor mu karşımıza sevgililer günü? Masum bir kutlama, aşkını onama hâli ne kadar kişiye/kişilere özel, ne kadar sistemin dışında? Sistemin özel hayatımıza nasıl dâhil olduğu bu kadar alenen nasıl gösterir kendini?

Ama yetmiyorsa, politikanın hırçın sularında yelken bezi olarak kullanılan başka bir kumaşı hatırlatsam, türban deriz, başörtüsü deriz desem, kadın desem. Dünyaya hâkim olan ikili iktidar sisteminde mevcut ekonomik sistem değişikliği gösterse de ataerkil sistem değişmediği için politik iktidarlar da erkeklerin elinde oldu hep. Kadınlara ise iktidarın kullanım alanında kalmak ve hak talep etmek düştü. Bazen özgürlük diye onları köşeye sıkıştıran yollara saptılar bazen gerçekten dünyalar kadar yol gittiler ama değişmeyen şey, ne giydiğimizden tutun da nasıl yaşadığımız kadar yaptığımız her uygulama zaten özel olan ve özel alana dair kabul edilen kadın/erkek ilişkisinin aslında bir erk ve erke tabii olan ya da tabii olması gerektiği kabul edilen nesne/kişinin ya da kişilerin ilişkisi olması nedeniyle politiktir. "Özel alan/olan politiktir" derken 60'larda feministlerin çıkışı bunun üzerindendi. Biraz da eğer iktidarınızın öğelerini yeterince iyi kurduysanız ve ne siz iktidarınızın politikalarını sorgularsınız, ne sizin tahakkümünüz altında yaşamını sürdüren yönetim erkiyle doğmamış olanlar yaşadıklarını.

İktidarda olmayan için sorgulamak daha kolaydır, iktidarda olana göre. Değiştirmeye çalışmak için çaba harcamaya daha eğilimlidir çoğu zaman, yönetilen yönetenle karşılaştırıldığında. Belki de bu yüzden kadınlar özel hayatlarını didik didik ediyorlar, sabah hangi eteği giysem yoksa etek giymesem mi derdinden başlayıp, aşık olduğunda neler hissettiğine kadar. Bu tür toplantılar ilk yapılmaya başlandığında tamamen farkında olmadan gelişir sohbetler, bir şekilde canı yanmış, yorulmuş kadınlar paylaşmaya başlar bir yerde. Sonradan bilinç yükseltme toplantıları adını alan, bu dışarıdan bakıldığında anlamsız gevezelik toplantılarıyla, sistemi sorguluyorlar, hiç ummadık yerlerden sistemin onları nasıl vurduğunu, nasıl yalnız olmadıklarını keşfediyorlar. Yöntemlerini paylaşıyorlar başka kadınlarla, adına ister bilinç yükseltme toplantısı deyin, ister kadınların şu meşhur günlerinden biri. Hizmet ettiği nokta aynı iktidar ortağı olmayan iktidarın kirli silahlarını kullanmayan kadınlar için.

Kadınların ilk öğrendiği ölene kadar çalışmakta evlerinde, sonra okumayı öğrendiler, para kazanmayı az da olsa, emeğinin para ettiğini kabul ettirdiler ya da hâlâ ettirmeye çalışıyorlar kendilerine ve topluma ve kadınlar artık konuşmayı öğreniyorlar.

Kadınlar artık toplumsal yaşamdan çekilmeyecekler, kadınlar artık kendi yaşamlarının sahibi ve hâkimi olabilecekler,

KADINLAR ARTIK SUSMAYACAKLAR.